
Miks finantsteenuse osutaja kliendi andmete vastu huvi tunneb?

29. august 2024

Finantsteenuse osutaja peab järgima rahapesuvastaseid reegleid, kuid kuidas ja kui ulatuslikult neid rakendatakse, sõltub konkreetsest kliendist ja tema riskitasemest.

Rahapesuvastaste reeglite järgimine tähendab muu hulgas seda, et finantsteenuse osutajal on õigus esitada kliendile küsimusi, mille abil saab ta hinnata, kas kliendi tegevus võib viidata rahapesule või terrorismi rahastamisele. Küsimuste esitamine on vajalik, et finantsteenuse osutaja saaks koguda piisavalt teavet kliendi finantstehingute ja ärisuhete kohta tuvastamiseks võimalikke riske ning jälgida

edaspidi kliendi tegevust sobivas ulatuses.

Mida võib finantsteenuse osutaja kliendilt küsida?

Kuigi finantsteenuse osutaja võib küsida mitmesuguseid küsimusi, et täita rahapesuvastaseid nõudeid, peab see olema seotud konkreetse kliendi riskiprofiiliga ning proportsionaalne. See tähendab, et finantsteenuse osutaja ei saa kliendi käest küsida ükskõik mida. Küsimused peavad olema asjakohased ja vajalikud hindamiseks, kas rahapesu või terrorismi rahastamise riskid on olemas või mitte, samuti riskide ulatust.

Finantsteenuse osutaja peab aru saama nii konkreetsest tehingust kui ka ärisuhte kui terviku eesmärgist ja koguma selle kohta asjakohasel juhul täiendavat teavet. Näiteks võib küsida kliendi sissetulekute, tehingute allikate, ärisuhete ja muude finantsandmete kohta. Samuti peab finantsteenuse osutaja jooksvalt kontrollima ärisuhtes tehtud tehinguid, tagamaks et need on kooskõlas finantsteenuse osutaja teadmisega oma kliendist, tema tegevusest ja riskiprofiilist. Suuremat tähelepanu tuleb pöörata tehingutele, kliendi tegevusele ja asjaoludele, mis viitavad kuritegelikule tegevusele, rahapesule või terrorismi rahastamisele või mille seotus rahapesu või terrorismi rahastamisega on tõenäoline, sealhulgas keerukatele, suure väärtusega ja ebatavalistele tehingutele ja tehingumustritele, millel ei ole mõistlikku või nähtavat majanduslikku või õiguspärast eesmärki või mis ei ole konkreetse kliendi jaoks iseloomulik. Sellises olukorras peab finantsteenuse osutaja välja selgitama nende tehingute olemuse, põhjuse ja tausta, samuti koguma muud teavet tehingute sisu mõistmiseks. Siiski peab selline teabe küsimine olema proportsionaalne ja reageerima tegelikele riski olemasolule viitavatele asjaoludele.

Mida on kliendil õigus finantsteenuse osutajalt küsida?

Kui finantsteenuse osutaja küsib oma kliendilt küsimusi, mis tunduvad ebavajalikud või ei ole asjakohased rahapesuvastaste reeglite täitmiseks, on kliendil õigus küsida finantsteenuse osutajalt selgitust, miks konkreetne teave on vajalik ja kuidas see on seotud rahapesuvastaste nõuete täitmisega. Finantsteenuse osutaja peaks suutma põhjendada, miks küsitavat teavet vajatakse, näiteks et aru saada kliendi tegevusest, mis ei ole temale iseloomulik ja mõista konkreetsete tehingute sisu.

Kliendil on õigus keelduda andmast teavet, mis ei tundu asjakohane või vajalik rahapesuvastaseks kontrolliks. Ent siis tuleb arvestada, et kui finantsteenuse osutaja hinnangul ei ole vajalikku teavet esitatud, võib see mõjutada teenuse kättesaadavust. Finantsteenuse osutajad ei tohi tehinguid lõpule viia ega ärisuhtet luua ning peavad selle lõpetama, kui nad ei suuda kohaldada kliendi suhtes vajalikke hoolsusmeetmeid ehk klient keeldub esitamast vajalikke andmeid. Kliendil on õigus küsida ka seda, kuidas tema isikuandmeid töödeldakse ja säilitatakse ning vajadusel võib taotleda nende kustutamist või piirata nende töötlemist, kui neid andmeid ei ole vaja rahapesuvastaste kohustuste täitmiseks.

Kust tuleb finantsteenuse osutaja kohustus küsida klientidelt andmeid?

Finantsteenuse osutajate kohustus küsida oma klientidelt küsimusi rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide juhtimiseks tuleneb peamiselt Euroopa seadustest ja regulatsioonidest. Euroopa Liidus kehtiv rahapesuvastane direktiiv nõuab, et finantsteenuse osutajad peavad rakendama teatud ettevaatusabinõusid, sealhulgas klienti identifitseerima ja vajadusel esitama täiendavaid küsimusi, et rahapesu riski juhtida. Eestis reguleerib seda rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus, mis paneb finantsteenuse osutajatele kohustuse rakendada riskipõhist lähenemist rahapesu

ja terrorismi rahastamise riski hindamiseks ja juhtimiseks. Seadus nõuab, et pangad koguksid klientidelt vajalikku teavet, et teha kindlaks, kas klientide tegevus võib viidata rahapesule ning vajadusel tuleb sellest teavitada Rahapesu Andmehüürood.

Paljud riigid, sealhulgas Eesti, on välja andnud täiendavaid rahapesu tõkestamist puudutavaid juhiseid, mis selgitavad, kuidas rahapesuvastase seaduse nõudeid praktikas rakendada.

Finantsinspeksioon on välja andnud oma rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise [suunised](#). Lisaks on Finantsinspeksioon pankadele [selgitanud](#) nende rolli ja kohustusi põhimakseteenuse osutamisel.

Kokkuvõttes võib öelda, et finantsteenuse osutajad peavad järgima rahapesuvastaseid reegleid ning teatud määral on neil õigus ja kohustus küsida teavet, et juhtida riske. Kuid see peab toimuma proportsionaalselt ja vastavuses seadustega.

Finantsinspeksiooni rahapesu tõkestamise osakonna juht Liisi Mets

[Teavita mind, kui sisu muutub](#)